

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Portugalia. — Hyszpania. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Niemce. — Turcyja. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 22. paźdź. Jego c. k. Mość raczył na prośbę reprezentantów król. stołecznego miasta Lwowa przyzwolić najlaskawiej na założenie w tem mieście funduszu zaliczek dla rzemieślników pod nazwiskiem: *Funduszu Franciszka Józefa*.

Sprawy krajowe.

Lwów, 24. paźdź. Przy zbieraniu szczegółów w ciągu pobytu Jego Cesarskiej Mości we Lwowie ważną w dziejach miasta naszego będzie pamięć, jak się ludność i najniższa warstwa mieszkańców miejskich zachowywała. Zaszczycem pozostanie dla niej, iż umiała pojąć znaczenie i przeczuć wpływ na pomyślność kraju tej chwili, w której Monarcha go odwiedza. Pospółstwo nasze umiało powściągnąć utonności zwyczajne niestety bezrobaczej lub zapamiętałej klasie; i trzy dni pobytu Jego Ces. Mości świeciło trzeźwością, zarzekło się na ten czas pijaństwa, a w urzędzie grodzkim nie zaszła, może po pierwszy raz ciągiem trzech dni, ani jedna skarga na kradzież, luboć się tyle a tyle nadarzać mogło sposobności. Zachowanie się całej ludności tak było ze wszech miar godne i przyzwoite, że wszystko co żyło, jedyne usiłowanie w tem pokładało, by uczcić lub uświetnić pobyt Najjaśniejszego Pana; i dlatego też całe masy ludu tylko czekały i słuchały skinienia przewodników uroczystości, jakby z pośpiechem i w porządku największym odpowiedzieć ich życzeniom i wykonać myśl rozkazów dawanych. Ztąd też straż bezpieczeństwa wśród tłumów nie znachodziła żadnej przeszkody ani trudności w utrzymaniu porządku.

Brzeżany, 21. paźdź. Przygotowania spowodowane podróżą Jego Ces. Mości naszego najlaskawszego Monarchy w obrębie obwodu Złoczowskiego wymagały pomocy pod względem zaprzęgów z obwodu Brzeżańskiego.

Dzięki uczynnej gotowości właścicieli dóbr w obwodzie naszym zadanie to było dla c. k. urzędu obwodowego jednym z najłatwiejszych i najprzyjemniejszych. Z radością korzystano z tej sposobności, aby się przysłużyć osobie najlaskawszego naszego Cesarza i Pana, i z dalekich nawet okolic przybywały zaprzęgi, które życzliwość mieszkańców obwodu naszego z własnej chęci na ten cel przeznaczyła.

Tarnopol, 21. paźdź. Jego Cesarska Mość najmiłościwszy nasz Monarcha raczył dnia 20. b. m. o 7ej godz. rano wyruszyć ze Lwowa w dalszą podróż. Do obwodowego miasta Złoczowa przybył Najj. Pan około południa, raczył tam przegłądać załogę składającą się z jednego batalionu, poczem się udał w dalszą podróż do Tarnopola, gdzie Jego Ces. Mość około 5 godziny popołudniu w najlepszym zdrowiu przybył. Przyjęcie było wszędzie bardzo świetne, kilka bram honorowych było ustawionych na gościńcu. Masy ludu, w obwodzie Tarnopolskim, liczne szkoły wiejskie z chorągwiami tłoczyły się do gościńca i po stacyach pocztowych, aby widzieć i powitać Monarchę. Wjazd do miasta Tarnopola odbył się przez ściśnięte masy ludu; u rogatek miasta przyjmowali Jego Cesarską Mość kilku członków wydziału miejskiego i cechy z chorągwiami, a na wielkim placu targowicy przy wielkiej bramie honorowej ozdobionej z gustem, przyjmowali Najj. Pana burmistrz i reprezentanci miasta, tudzież duchowieństwo miejscowe i obwodowe tak łacińskiego jak i greckiego obrządku, nakoniec przełożeni gminy izraelskiej. Przed gmachem urzędu obwodowego gdzie przyrządzono pokoje dla Jego Cesarskiej Mości przyjmowali Najjaśniejszego Pana pan Namiestnik i JO. komendant armii, tudzież władze cywilne i wojskowe, licznie zebrana szlachta z obwodu i wielki tłum ludu najgłośniejszymi okrzykami radości. Niebawem po przybyciu mieli zaszczyt być przedstawionymi Jego Ces. Mości korpus oficerów, personale urzędu obwodowego, duchowieństwo, szlachta, personale finansowe i władza szkolna. Następnie odbyło się kilka audyencyi, a potem był obiad w rezydencji Cesarzowskiej. Kilka osób ze stanu wojskowego i cywilnego, tudzież ze szlachty, obadwaj proboszczowie miejscowi i burmistrz mieli zaszczyt być u stołu Cesarzowskiego. Podczas obiadu odśpiewała zebrana publiczność

hymn ludu; o zmierzchu oświetlono całe miasto. Oświetlenie publicznego ogrodu przed rezydencją Najj. Pana i pochód z fakłami odznaczały się wspaniałością. Niemniej wspaniała była illuminacya pięknego łacińskiego kościoła parafialnego, tudzież gmachu magistratu alnego i odwachu, gdzie kilka tysięcy lamp płonęło. Było także kilka pięknych transparentów. Jego Ces. Mość raczył pokazać się na balkonie; głośne okrzyki radości grzmiały bez ustanku na wielkim placu.

Dziś rano o 6 godz. raczył Jego Ces. Mość udać się pieszo do szpitalu wojskowego, poczem zwiedził miejski szpital cywilny i szpital izraelski, dokąd Jego Ces. Mość powozem udać się raczył. Prosto z szpitalu izraelskiego wsiadł Jego Ces. Mość do podróżnego powozu i po 7 godzinie w najlepszym zdrowiu odjechał do Czerniowic. Pogoda jest ciągle pomyślna.

Podczas podróży w obwodzie Złoczowskim raczył Jego Cesarska Mość między stacją pocztową Zborowem i Jezierną w Jarczowcach oglądać stadninę hrabi Juliusza Dzieduszyckiego.

Tarnopol, 22. października. Dodatkowo do wczorajszego doniesienia podajemy następujące szczegóły z podróży Jego Ces. Mości przez obwód Tarnopolski: Po zwiedzeniu szpitalów w Tarnopolu, gdzie Jego Ces. Mość raczył najlaskawiej wyrazić ukontentowanie Swoje ze znalezionej tam porządku i czystości, udał się Monarcha w dalszą podróż i przybył o 8. godzinie zrana do stacyi pocztowej w Mikulinicach a przed 10tą godziną do ostatniej stacyi pocztowej w obwodzie Tarnopolskim do Trembowli. W kilku minutach przeprężono konie, i Jego Ces. Mość opuścił obwód Tarnopolski przed 10tą godz. zrana w najlepszym zdrowiu. Pogoda sprzyjała ciągle. Przy wyjeździe z miasta Tarnopola czekali przybycia Jego Ces. Mości burmistrz z wydziałem miejskim i cechy u bramy honorowej w chwili przyjazdu Jego Ces. Mości zagrzmiwały wystrzały z moździerzów i okrzyki radości, poczem burmistrz i wydział miejski odprowadzili Najjaśniejszego Pana aż do Mikuliniec. W leżących przy gościńcu wsiach Berezowica i Myszkwice stały bramy honorowe, liczne tłumy ludu, szkoły wiejskie z nauczycielami i duchowni miejscowi. Za Berezowicą otoczyły powóz Jego Ces. Mości liczni włościanie na koniach pod dowództwem dominikalnych urzędników w czarnem ubraniu. Otoczony takim konwojem jechał Jego Ces. Mość aż do wystawionej w Mikulinicach bramy honorowej, którą właściciel Mikuliniec baron Jan Konopka przy pomocy włoskich artystów, zajmujących się budową Jego zamku, jak najgustowniej przyozdobił. — Wspomniany właściciel w bogatym stroju uroczystym, duchowieństwo szkoły wiejskie i licznie zgromadzeni mieszkańcy powitali Jego Ces. Mość okrzykami radości. Najj. Pan raczył wysłuchać najlaskawiej krótką przemowę barona Konopki, wyraził burmistrzowi tarnopolskiemu najwyższe ukontentowanie Swoje z przyjęcia w Tarnopolu, i udał się po szybkim odmianieniu koni w dalszą podróż. Zaczawszy od tej bramy honorowej aż do drugiej stojącej o 1000 szańi dalej, stał rzędem lud wiejski, trzymając w ręku wieńce dębowe. Na ziemi państwa Strussów wznosiła się brama honorowa urządzone sztucznie z drzew i kwiatów, których dostarczyły oranżerye właściciela Strussowa hrabi Baworowskiego. Przy bramie honorowej stało duchowieństwo, lud i chłopcy szkolni z pobliskich siół z swemi chorągiewkami i wieńcami. Do Trembowli wjechał Jego Ces. Mość przez bramę honorową. Zaczawszy od tej bramy, aż do wyjazdu z miasta był gościńcem po obu stronach przyozdobiony chorągiewkami i obstawiony ludem, a przed ostatnią bramą honorową w miejscu, gdzie odmieńniano konie, stały piramidy z produktów miejscowych, mianowicie ze znanych powszechnie i jako artykuł handlowy aż do Chin wywożonych płyt trembowelskich, z owoców, kukurudzy i arbuzów, a nakoniec z kłosów zboża sztucznie urządzone. Jego Ces. Mość raczył zaszczyścić te osm pyramid ustawionych po obu stronach gościńca najwyższem spojrzeniem Swojem, i opuścił miasto wśród wystrzałów z moździerzy, najserdeczniejszych okrzyków radości, odgłosu dzwonnów i najszczerzszych błogostawieństw bardzo licznie zgromadzonego ludu.

(Litogr. „koresp. austr.“ o wykazie finansów państwa za drugi kwartał r. 1851.)

Wiedeń, 18. październ. Dzisiaj ogłoszono wykaz finansowy państwa za drugi kwartał roku administracyjnego 1851, t. j. za miesiące luty, marzec i kwiecień. Z zestawienia wykazu tego z poprzedniczym, wypada korzyść zawsze na kwartał ostatniego rachunku. Kategorie dochodów w obydwóch kwartałach o małego różnią się od siebie; bowiem ogólna suma przychodów wynosiła w pierwszym kwartale 52.951,402, w drugim zaś 51,436,310 złr., zaczem przychód zmniejszył się blisko o 1½ miliona, gdy tymczasem ogólna suma rozchodów znacznego doznała umniejszenia, a niedobór w drugim

kwartale przeszło o 7 milionów mniejszy jest od niedoboru w kwartale poprzednim. Podatek dochodowy zmniejszył się wprawdzie nieco w drugim kwartale, co jednak przypisać należy tylko przypadkowym stosunkom. Wszakże natomiast przychód z soli powiększył się prawie o 1 milion złr. Przychód ze stęplu okazał się również większy o 700,000 złr.; podatek konsumcyjny spadł w drugim kwartale na 600,000 złr., lecz zato przychód z poczty powiększył się, bowiem gdy w 1ym kwartale wykazano w tym względzie 125,149 złr. niedoboru, okazała się w tym kwartale nadwyżka 1824 złr.

Wydatki dla ministerium spraw wewnętrznych wyniosły: w pierwszym kwartale 5,915,176 złr., w drugim kwartale 5,256,326 złr., zaczem suma oszczędzona wynosi 658,850 złr. W pierwszym kwartale wydano dla ministerium wojny 36,901,050; w drugim kwartale 29,200,144 złr. Oszczędzono więc w tej gałęzi administracji publicznej 7,700,906 złr., mimo-to, że tego kwartału musiano zapłacić koszta uzbrojenia z dawniejszej jeszcze epoki rachunkowej. Koszta ministerium finansów wynosiły w pierwszym kwartale 4,808,435, w drugim zaś 5,004,198 złr., zaczem powiększyły się o 200,000 złr. Ministerium sprawiedliwości potrzebowało w 1 kwartale 3,711,410, w drugim zaś kwartale 3,921,075 złr., zaczem i tutaj okazały się większe wydatki o 200,000 złr. Ministerium wyznań i oświecenia publicznego kosztowało w pierwszym kwartale 1,018,027, w drugim kwartale tylko 686,559 złr.; zaczem oszczędzono 321,468 złr. Ministerium handlu wydało w pierwszym kwartale 7,558,456 złr., w drugim kwartale 8,252,598 złr., z czego okazuje się przewyżka wydatków o 694,142 złr. Różnica wydatków w ministerium kultury krajowej i górnictwa tudzież zwierzchności kontrolującej, okazuje się w ogóle nieznaczna tylko. Z tego zestawienia wynika, że znaczna i istotna redukcja, która przyczyniła się do zmniejszenia niedoboru, zaszła przede wszystkim w departamencie wojny. Za pomocą więc w tej mierze zaprowadzonej oszczędności powiodło się osiągnąć w drugim kwartale nierównie pomyślniejszy rezultat, tak, że niedobór zmniejszył się przeszło o 7 milionów złr.

Przy tem wszystkim należy jeszcze uwzględnić dwie okoliczności. A najprzód: że nakazana przez Jego M. Cesarza redukcja we wszystkich gałęziach administracji spowodować musi w przyszłym roku administracyjnym daleko jeszcze znaczniejsze zmniejszenie niedoboru, tego głównego ciężaru naszych finansów. Powtóre zaś, nie można i tego pominąć, że nawet rozpisane na drugi kwartał we Węgrzech podatki stałe właśnie teraz dopiero były wprowadzone, przezco też rezultat ztąd nie mógł w znaczny sposób podnieść rubryk rachunkowego zestawienia.

Mimo-to jednak można z zestawienia przytoczonych rubryk wróżyć już teraz pomyślnie. Jeżeli tylko stosunki Europy dozwolą może już w przeciągu niewielu miesięcy skutecznie zamiar rozbrojenia na większy rozmiar, niż to potąd być mogło, gdy przytym zaprowadzona będzie wszelka możliwa oszczędność we wszystkich gałęziach publicznej administracji, i gdy w końcu rozpisane w Węgrzech podatki, mianowicie stałe, zaczną wpływać w porządku, natenczas przyjdzie już czas ten niedobór zniknie z wykazu naszej administracji finansowej. Po ogłoszeniu tego wykazu może już każdy poznać jasno i dokładnie, że finansowe położenie Austrii bynajmniej nie jest zasmucające, a w porównaniu z innemi państwami jest stosunkowo nawet pomyślnie.

(Lit. kor. austr.)

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 20. paźdz. Sledztwo w sprawie wydarzonej dnia 15. b. m. eksplozyi prochowni pod Krems, jest już ukończone. Okazało się przytem, że eksplozya nie była przypadkowa tylko, i że wieża, w której inspektor porucznik Roth wkrótce przedtym poczynił był niektóre nadzwyczajne przygotowania i stanowisko swe zajął, wyleciała właśnie w tej chwili w powietrze, kiedy wysłana ztąd komisya znajdowała się już w jej pobliżu dla przedsięwzięcia nakazanej rewizyi sądowej.

— W ministerium oświecenia zaleciło uczniom po wszystkich wszechnicach, aby zgromadzali się jak najpilniej na odczyty prawa rzymskiego, bowiem w zeszłym roku szkolnym okazało się, że właśnie ten wydział naukowy najwięcej zaniedbywano.

— Filialna główna kasa krajowa w Krakowie otrzymała rozkaz ze strony w. ministerium finansów, aby przypadające do spłaty kupony wylosowanych obligacyi pierwotnych górno-szląskiej kolei żelaznej spłacano srebrną monetą.

— Temi dniami rozpocząć się ma wydanie skarbowych obligacyi i interymalnych asygnacyi na nową pożyczkę. Osobne w tej mierze obwieszczenie nastąpi niebawem.

— Przed kilkoma dniami upłynął termin zawarcia między Austrią i Sardynią umowy względem obopólnego zapobiegania przemysłnictwu, wszelakoż zostawać ma umowa ta w prawomocności aż do zawarcia nowej. Zaproponowane w projekcie do nowej ugody głównejsze środki dla zapobieżenia przemysłnictwu, są następujące: Wzmocnienie i organizacja straży pogranicznej; obostrzenie wymiaru kary na przemysłników; ścisła kontrola organów cłowych i szczególny dozór nad przesłankami przewozowemi.

— Na mocy w. rozporządzenia ministerium oświecenia może być odjęte zupełnie lub do czasu niższym szkołom realnym upoważnienie do egzaminowania uczniów prywatnych i wydawania im świadectw ważnych, jeźliby szczególne niższe szkoły realne nie miały zachować przepisanych w tej mierze zobowiązań i wydawały świadectwa, któreby wskazywały na niesłuszne ocenianie zdolności uczniów.

— Począwszy od nowego roku rozpocznie się sprzedaż kilku nowych gatunków tytoniu, a między innemi „prawdziwego tytoniu tureckiego“ w opakowaniu pierwotnem. Również i prawdziwy tytoń węgierski sprzedawany będzie we wszystkich krajach koronnych.

— Dla ukształcenia na później zdolnych urzędników podatkowych przyzwoliło w. ministerium finansów przyjmować bezpłatnych praktykantów podatkowych. Nie można ich wszelakoż używać do żadnych manipulacyi pieniężnych, i tylko jako pomocników należy ich zatrudnić pracami kancelaryjnemi.

— Do nowej pożyczki przystąpiło także kilka północno-amerykańskich domów bankierskich, wydawszy komisantom swoim polecenia do subskrypcyi, lub w razie spóźnienia do zakupna.

— Słychać tu o mających nastąpić zmianach w urządzeniu dzienników ustaw krajowych. Zmiany te nie uchylą bynajmniej głównych zasad przepisanych dla tych dzienników, a zamiarem w. rządu jest tylko zaprowadzenie i w tej gałęzi możliwych oszczędności.

— Sławiańsko-litewskie towarzystwo w Lublanie odpowiedziało na wezwanie *Matica ilirska* względem wystawienia reprezentantów swoich na kongres sławiańskiej mowy pisemnej, że szczepy sławiańskie nie dadzą sobie narzucić tej lub owej mowy pisemnej, i że kongres w tym względzie nic nie sprawi: raczej wypadaloby założyć czasopismo i za jego pomocą wejść między sobą w porozumienie względem przyjęcia jedyniej tylko sławiańskiej mowy pisemnej.

— Pewien majątny przedsiębiorca prywatny — pisze *Lumir*, zamierzył założyć w Wiedniu rusko-polską księgarnię. Tym sposobem można będzie teraz daleko łatwiej i taniej niż potąd nabywać książki polskie i ruskie.

(L. Oe. C.)

(Dalsze doniesienia o eksplozyi prochowni w Gneixendorf.)

Wiedeń, 19. paźdz. Według najnowszych wiarogodnych doniesień o zaszłej dnia 15. b. m. eksplozyi prochowni w Gneixendorf niedaleko Krems okazuje się, że oprócz inspektora Roth tylko jeszcze mogła być w prochowni w czasie wybuchu czteroletnia córeczka posługacza magazynu Karl, którą potąd niezaleziono, a trupa jej równie jak zwłok inspektora Roth dotychczas jeszcze nie odszukano. Prawie pewną jest rzeczą, że eksplozya nie była przypadkową. W magazynie niebyło ani ziarenka rozsypanego prochu. Dziewczyną, jeźli istotnie tam była, nie miała przy sobie narzędzi palnych, a oprócz tego była bosą. Roth sam, który w dzień nieszczęścia zaraz po 6. godzinie zrana poszedł do magazynu, nie palił, jak się z indagacyi pokazuje, nigdy ani w owym dniu tytoniu w magazynie. Niemasz przeto żadnego dowodu świadczącego o prawdopodobieństwie przypadkowej eksplozyi. Natomiast dowiedziona jest rzeczą, że Roth posługaczowi magazynu w owym dniu około 30 beczek prochu kazał otworzyć, z których każda zawierała 2 cetnary, aby, jak mówił, wziąć z nich próby do gradowania. Jego córka przyszła do niego przed wypadkiem i miała mu powiedzieć, że się komisya zbliża do magazynu. Oddaliła się potem natychmiast, a Roth pozostał sam w magazynie. Ledwie członkowie komisji wysiedli z powozu, którym przyjechali aż pod magazyn, wyleciał budynek w powietrze. Uwagi godną jest także i ta okoliczność, że Roth zrana w dzień nieszczęścia żołnierzom dawał instrukcje, jak się mają zachować na wypadek eksplozyi, że nakazał komendantowi straży magazynu, aby przy zbliżeniu się komisji ściągnął dwie strażę, mające swoje stanowisko w pobliżu magazynu, czego jednak niemożna było skutecznie, ponieważ żołnierz, któremu to polecono, na drodze przez nacisk powietrza o ziemię został powalony i ciężko skaleczony.

(L. k. a.)

(Kurs wiedeński z 22. października 1851.)

Obligacye długu państwa 5% — 92 $\frac{7}{8}$; 4 $\frac{1}{2}$ % — 81 $\frac{5}{8}$; 4% — —. 4% z r. 1850 —; 2 $\frac{1}{2}$ % —; wylosowane 3% — 90 $\frac{1}{2}$. Losy z r. 1834 —; z roku 1839 — 298 $\frac{3}{4}$. Wied. miejsko bank. 2 $\frac{1}{2}$ % 58. Akcyje bankowe 1216. Akcyje kolei póln. 1460. Głównickiej kolei żelaznej 665. Odenburskiej —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. —. Lloyd —.

Portugalia.

(Wiadomości potoczne z Lizbony.)

Lizbona, 10. paźdz. W tej chwili doniósł telegraf, że władze sanitarne ogłosiły już wolną zatokę w Porto. Na żółtą febrę, dla której przez czas tak długi była zamknięta zatoka tamtejsza, miało umrzeć w Porto najwięcej 40 osób.

— Dzienniki kabralistyczne utrzymują, że rząd wstrzymał wypłatę żołdów; ministrowie zaprzeczają temu w pismach publicznych; to jednak pewna w tem wszystkim, że gabinet jest w kłopotcie finansowym, i że będzie zmuszony ograniczyć wydatki.

— Kabralistyczny dziennik *Estandarte* utrzymuje, że progresiści przyjęli pomoc Miguelistów do agitacyi wyborczej. Po wyborze zwycięztwie progresistów obiecują sobie skonsolidowania monarchii konstytucyjnej w Portugalii; o samem zwycięztwie niewątpi już nikt teraz, odkąd książę Terceira usunął się od Kabralistów.

(G. Pr.)

Hyspania.

(Uczta familijna na cześć urodzin Królowej.)

Madryt, 10. paźdz. Królowa Izabella II. daje dziś na cześć swych urodzin, wielką ucztę familijną. Dla uczczenia tego dnia wyszła dziś gazeta madrycka z ozdobną obwódką z kwiatów. „Szczęśliwy to dzień“ — powiada gazeta — który każdy Hyspan z błogosławieństwem obchodzi.“ Radośna wiadomość o postępującej bardzo pomyślnie brzemiennosci Królowy, powiększa jeszcze miłość podanych ku swej Monarchini.“

(G. Pr.)

Anglia.

(Buletyn nadworny. — Redukcja płacy urzędników. — Zamknięcie gmachu wystawy. — Wiadomości potoczne.)

Londyn, 13. paźdź. Wczorajszy buletyn nadworny jest znów datowany z Windsor, gdzie J. M. Królowa zjechała z rodziną i z swiatą swoją w niedzielę wieczór o 7mej godzinie. Hrabia Grey odprowadzał dwór aż do Watford, z kąd udał się wprost do Londynu. Lord J. Russell powrócił już także tutaj.

— W niedzielę nastąpiła pierwsza redukcja płacy urzędników. Począwszy od pozawczoraj pobiera lord kanclerz 10,000 funt. szt. (zamiast 14,000 funt. szt.) i 4000 funt. szt. jako mowca czyli prezydent izby wyższej, dyrektor zaś kancelaryi 6000 funt. szt. zamiast 7000 funt. szt.

— Dnia 11. października, w niedzielę, zwiedziło jeszcze 53,061 osób gmach kryształowy, dochód zaś ztąd wynosił 4845 f. s. 13 szyl. 6 pence. Chociaż nie przygotowano żadnej właściwej uroczystości przy zamknięciu gmachu, wszelakoż uroczystość ta sama przez się ułożyła się. P. Sommer wznosił hymn narodowy z chórem swoim, a pieśni tej wtórowały wszystkie instrumenta w gmachu, począwszy od fortepianu aż do głośniejszych organów i chińskiego „gong.“ Natłok w transepcie był nadzwyczajny, a kiedy przy zachodzie słońca upraszała policja z grzecznością o opuszczenie gmachu, owładnęło publiczność niewymowne wzruszenie; tysiące chustek, kapeluszy i rąk podniosło się w górę, a w powietrzu rozlegały się huczne wiwaty.

(Pr. Z.)

— 15. paźdź. Wczoraj przybyła królowa z księciem Albertem znowu do Londynu i bawiła na wystawie przemysłowej aż do 12tej godziny w południe; opuszczając gmach wystawy mówiła kilka słów z starą rybaczką z Comwallis, która pieszo przysłała do Londynu, aby widzieć królowę. Książę Albert rozdawał wczoraj w Clay-Hall nagrody przeznaczone od królewskiego stowarzyszenia dla polepszenia bytu klas robotniczych. Wieczór oczekiwano w Windsor u królowej wizyty lorda i lady Palmerston, pana Bunsen i ministra von der Heydt.

W City odbyła się wczoraj narada nad kwestyą egipskiej kolei żelaznej; w London-Tavern był nadzwyczajny ścisk ludzi. Zgromadzeni bankiery postanowili przesłać lordowi Palmerston memoryał, ponieważ poczta zamorska w największym jest niebezpieczeństwie. — *Daily News* nie sądzi, aby Sultau długo się sprzeciwiał swoim potęgom, Anglii i parze, jeżeliby chciały atakować drogę na Egipt do Indji.

— 16. paźdź. Książę Albert przybył wczoraj o 2giej godzinie z wystawy przemysłowej z powrotem do Windsor. Przed odjazdem z Londynu przedstawiono mu na pożegnanie wszystkich zagranicznych komisarzy. Wczoraj wieczór byli kawaler Bunsen, minister v. d. Heydt i Viscount Palmerston z swoją małżonką na obiedzie u Królowej. Dziś popołudniu spodziewany jest książę Fryderyk niderlandzki w zamku Windsor. Książę i księżna Nemours odwiedzili wczoraj księżnę Kent w Clarence-House.

(P. Z.)

(Anglicy w Toskanii przyaresztowani.)

Londyn, 14. października. Korespondent dziennika *Daily News* donosi z Florencji pod dniem 6. października, że w tych czasach przyaresztowano w Toskanii kilku podróżujących Anglików, a mianowicie najpierw pana Walker, potem pana Newton, a nakoniec kapitana Hare i pana Alfreda Stourton; o dalszym zaś losie trzech Aldboroughów niewiadomo nic jeszcze. Na wszelki wypadek, pisze korespondent, stoi angielski paropływ wojenny „Dragon“ pod Liworną, oczekując dalszego toku sprawy.

(G. Pr.)

Francya.

(Posiedzenie komisji nieustającej.)

Paryż, 16. paźdź. Stósownie do wczorajszej uchwały odbyło się dziś znowu posiedzenie komisji nieustającej. Jenerał Bedeau prezydował, 28 członków było obecnych. Panowie Berryer, Montebello, Hubert i Delisle niebyli obecni. Minister wojny dał najspierw objaśnienia o położeniu departamentów. Oświadczył, że niepokoje w departamentach Cher i Nièvre zostały przytłumione, a dostateczna siła zbrojna czuwa tam, aby wszelki rozruch natychmiast pokonać. Ministrowie spraw wewnętrznych i sprawiedliwości oświadczyli, że jedyną przyczyną wystąpienia gabinetu jest nieporozumienie między ministrami i naczelnikiem władzy wykonawczej względem ustawy z d. 31. maja. Po dłuższej naradzie powzięła komisja następującą uchwałę: Komisja nieustająca objaśniona ministeryalną deklaracją, przekonana o duchu legalności, który ożywia ministrów, pewna, że ei użyli wszelkich środków, aby tę legalność utrzymać, odracza się do przyszłej niedzieli. — Jednogłośnie uchwała komisji nieustającej nie zwoływać zgromadzenia narodowego, jest czynem równie umiarkowania jak i uczucia własnej siły. Prezydent stoi przeto sam z całą odpowiedzialnością za niezmierny błąd, jaki popełnił, i za niepokój, w który kraj wtrącił. Czyli więc teraz wstecz się cofnie, czy też dalej postępować będzie na rozpoczętej drodze, na każdy wypadek zrobił położenie kraju trudnem i niebezpiecznem.

(P. Z.)

(Artykuł dziennika „Constitutionnel“ o obecnym stanie rzeczy.)

Paryż, 16. paźdź. Widoczną jest rzeczą, że prezydent republiki radby uniknąć stanowczego zerwania z partją konserwacyjną, t. j. z większością zgromadzenia narodowego. Ztąd łatwo sobie wytłumaczyć, że dotychczasowym ministrom, których dimisyę przyjął dla swego „niezmiennego“ postanowienia względem cofnięcia ustawy wyborowej z dnia 31. maja, jeszcze pozostawia dalsze prowadzenie

interesów, zostawiając za kulisami pole działania osobom niemiłym partyi porządku, jako pp. Persigny i Veron, Lamartine i Wiktor Hugo, Billault i Girardin. Widocznie dla uspokojenia prawej strony i dla zapobieżenia niezwłocznemu zwołaniu zgromadzenia narodowego przez komisję nieustającą, ogłasza *Constitutionnel*, prawdziwy dziennik urzędowy w obecnej chwili, następujący artykuł: „Pogłoski o domniemanych projektach, które władzy wykonawczej sto razy przypisywano, a które władza wykonawcza sto razy czynami swojemi zbiła, są bez sensu i niezgodną dziś nigdzie wiary. Wiadomości o domniemanych kombinacjach ministeryalnych są zupełnie bezzasadne. Możemy zapewnić, że prezydent republiki nikogo niepowoływał, nikomu nie dawał zlecenia wchodzić w układy względem jakiegokolwiek kombinacji ministeryalnej. — Prezydent republiki zatrudniony jest teraz poselstwem, które ma być przedłożone zgromadzeniu narodowemu w jego imieniu. Okoliczności, w których się kraj znajduje, nadają naturalnie temu dokumentowi wielką ważność. Dopiero gdy poselstwo ostatecznie będzie ustanowionem, będzie prezydent mógł złożyć ministeryum do politycznej reprezentacji jego. Aż do owego czasu, t. j. jeszcze 10 do 12 dni nieprzestaną dotychczasowi panowie ministrowie wspólnie działać z prezydentem republiki. Oni sprawują bieżące interesa, czuwają nad utrzymaniem porządku; niemaż niebezpieczeństwa w zwłoce. Mówiono jeszcze o innych dymisyach oprócz o dymisyach ministrów i prefekta policji, które podali albo podać mają inni wysocy urzędnicy cywilni. Jeżeli się to stanie, tedy dymisy te będą przyjęte. W takim razie będzie wybór następców tego rodzaju, iż nie zmniejszy pewnie zaufania publicznego do reprezentantów władzy.

(P. Z.)

(Poczta francuska.)

Paryż, 14. paźdź. Jenerał Magnan zatrzymał nadal komendę nad armią paryzką, a oprócz tego obejmie także dowództwo nad 1wszą dywizją wojska. — Jenerał Carelet, komendant pierwszej dywizji, podał się do dymisyi. — Mówią, że zmiany te wyszły wprost od prezydenta republiki. — Pomimo usunięcia się czuwają ministrowie ciągle jeszcze nad bezpieczeństwem państwa i utrzymaniem porządku publicznego.

— Dziś o godzinie 3ciej po odbytej radzie ministeryalnej udał się Faucher do ministeryum wojny, aby się naradzić z kolegami swymi nad środkami do przytłumienia niebezpiecznych rozruchów w departamentach Chor i Allier, które aż do Nièvre się rozszerzyły. W departamentach tych ma być ogłoszony stan oblężenia.

— Na giełdę niewywarło podanie się ministerstwa do dymisyi żadnego szczególniejszego wpływu. Paryż spokojny; wszyscy pokładają zupełną ufność w politycznej roztropności prezydenta. — Z Algieru nadeszły niepokojące wiadomości. Kabyle gotują się do nowych kroków nieprzyjacielskich. Mówią nawet, że zaczęli już forpoczty nasze w pobliżu Aumale, i stoczyli morderczy bój z wojskami francuzkami. Wprawdzie został nieprzyjaciel odparty, lecz wypadek ten zatrwożył całą kolonię.

(Lloyd.)

(Depesze telegraficzne.)

Paryż, 17. paźdź. Dzisiaj w południe była rada ministrów w Elysée. O godzinie 3ciej miał Billault długą konferencyę z prezydentem.

Paryż, 18. paźdź. Przesilenie ministeryalne trwa ciągle. Prezydent izby pan Dupin przybył do Paryza.

(P. S. A.)

Włochy.

(Traktat handlowy między Austryą i Piemontem.)

Turyń, 9. października. Traktat handlowy między Austryą i Piemontem jest zawarty i przedłożony zostanie izbom zaraz po ich zejściu się dnia 18. listopada. Ten traktat jest jak tu powszechnie utrzymują, głównie dziełem hrabi Revel, ambasadora w Wiedniu. — Austrii przypadają na mocy tego traktatu wszystkie korzyści przynieszone narodom uwzględnionym, Austrya zaś za to ze swojej strony zniża cła od wina, ryżu i owoców południowych na korzyść Piemontu. Po zawarciu angielsko-sardyńskiego traktatu chce rząd tutejszy przystąpić do ugody względem budowy kolei żelaznej z Nowary aż do Medyolanu tak, iżby się idąca z Genuy kolej żelazna stykała z kolejją stolicy Lombardy.

(P. Z.)

(Protest republiki San Marino przeciw wydaleni wychodźców politycznych.)

San Marino zakłada protest przeciw wydaleni wychodźców politycznych w czerwcu roku bieżącego. Dwa dokumenta świadczące o tej osobliwości, doszły już do wiadomości publicznej i niepotrzebują dalszych objaśnień. Pierwszy datowany z 12. września, jest następującej treści:

„Dla sprostowania rozszerzonych przez gazety mylnych doniesień o wkroczeniu wojsk austryackich i papieżkich do Republiki San Marino w czerwcu r. b., uwiadamiamy niniejszem publiczność o właściwym toku tej sprawy. Nadzwyczajny komisarz papieżki żądał za pomocą depeszy z 20. czerwca r. b. wydalenia wszystkich wychodźców politycznych z terytorium republiki San Marino. W razie oporu grozi komisarz po upływie trzech dni użyć skuteczniejszych środków do osiągnięcia swego celu dodając, że kroki te usprawiedliwia niebezpieczeństwo, które zagraża sąsiednim prowincjom dla znacznej liczby wychodźców i ich stosunków z zagranicą. Wszelako stosunków tych nieudowodniono wcale rządowi w San Marino. Równocześnie obsadzono całe terytorium republiki San Marino imponującą liczbą wojsk austryackich i papieżkich i odebrano tém samém faktycznie rządowi wolność działania w tej mierze. Rezultat zadał kłamstwo owym powodom, na których opierało się żądanie, ponie-

waż ogólna liczba politycznych emigrantów nawet 40 nieprzewyższała. Ten rezultat i zaniechanie wszelkiego porozumienia się pod względem żądania papieżkiego rządu, nadaje rządowi republiki San Marino zupełne prawo reklamować u sekretarza państwa w Rzymie przeciw takiemu nadwreżeniu swoje prawa rządowe.

Francesco Guidi Giorgi,
Szef rządu republiki San Marino.

Drugi dokument datowany z 27. czerwca r. b. zawiera wydane od rządu republiki „rozporządzenie spowodowane blokadą i depezą z 20. czerwca“ Oto treść jego:

„Na odbytych 23go czerwca 1851 nadzwyczajnym kongresie 28 radców uchwalono co następuje: Kongres uwiadomiony o treści pisma z 20go czerwca r. b., w którym Msgr. Bedini, nadzwyczajny komisarz legacji, żąda bezpośredniego wydalenia wszystkich wychodźców z republiki, — i dowiedziawszy się o tym, co oznajmił szefowi rządu panu Giorgi ze strony Jego Excelencji pana generała Marziani; nadto zważywszy, że przez ścisłe zamknięcie granic przez wojska austriackie i papieżkie została rządowi odjęta wolność działania, a nakoniec aby zapobiedz większemu jeszcze niebezpieczeństwu, na któreby tak republika jakoteż emigranci narażeni być mogli: — polecił wspomnianemu szefowi rządu, udać się z podpisanym sekretarzem jeszcze raz do pana generała Marziani i oświadczyć mu, że rząd niemyśli przyjmować na siebie żadnej odpowiedzialności za wykonanie tego, czego żąda p. komisarz papieżki, że przystaje na żądany termin trzydniowy, i że zaprasza pana generała wejść jeszcze pierwiej na terytorium republiki San Marino, jeżeli mu się podoba. Oprócz tego, ponieważ konieczność wymaga uleź przemocy, dano szefowi rządu także instrukcję, wyjechać przynajmniej na korzystać emigrantów wszelkie możliwe gwarancje, któreby im zapewniły wolność udania się do innych miejsc, co nieraz już potrafił rząd w podobnych przypadkach szczęśliwie doprowadzić do skutku.

G. Bonelli,
jeneralny sekretarz. (Ll.)

Niemce.

(Depesza telegraficzna.)

Frankfurt n. M., 20. października, 12. god. 20. minuta. Wczoraj popołudniu strzelono do exburmistrza pana Heyden. Otrzymał lekką ranę w rękę i w udo. Sprawcę zbrodni nie odkryto jeszcze. W senacie i w mieście panuje wielkie oburzenie względem tego wypadku.

(Kurs giełdy berlińskiej z 20. października.)

Dobrowolna pożyczka 5% — 103 $\frac{1}{4}$ p. 4 $\frac{1}{2}$ % z r. 1850 102 $\frac{3}{4}$. Obligacje długu państwa 88 $\frac{3}{8}$. Akcje bank. 95 $\frac{1}{2}$. Pol. list. zastaw. —; nowe 94; Pol. 500 l. 83 $\frac{1}{2}$; 300 L. 145 l. Frydrychsdory 13 $\frac{1}{12}$. Inne złoto za 5 tal. 9 $\frac{1}{12}$. Austr. banknoty 83 $\frac{1}{2}$.

Turecja.

(Stan finansów tureckich. — Wiadomości potoczne.)

Konstantynopol, 3. paźdz. Stan finansów tureckich doczeka się wkrótce znacznego polepszenia; minister finansów pracuje niezmiernie nad osiągnięciem tego celu. W ostatnich czasach wydano obostrzone rozkazy, aby dłużników państwa zmusić do wypłaty, i w istocie wpłynęła już zapomocą tego środka tak znaczna suma do skarbu publicznego, jakiej oddawna już nadaremnie wyglądano. Wkrótce ma uleż także niejakiom odmianom order osobistej zasługi, zwany Niehan-Iftichar; mianowicie zamiast ozdoby z brylantów ma być zaprowadzona ozdoba z emalii. — Znany apostolski prefekt Lazarystów w Lewancie, p. Domerq, złożył swój urząd i odjechał już do Paryża. Miejsce jego zajmie dyrektor kolegium w Bebec. — Z Paryża dowiadujemy się, że Clot Bėj został mianowany komandorem legii honorowej. Jak wiadomo uorganizował ten stawny maż w Egypcie tamtejszy system medycyny; nadto założono tam za jego staraniem dwa szpitale, szkołę lekarską i t. p. — Noury Basza został mianowany jeneralnym gubernatorem w Aleppo. Także Hafiz Basza, gubernator wyspy Cyperu, został mianowany jeneralnym gubernatorem Jeruzolimy. — Przed dwoma dniami zwiędzał minister marynarki, Mehemed Ali nowy budynek na wyspie Chalcis, który w kilku dniach ma być zupełnie ukończony; poczem będą natychmiast umieszczeni w nim uczniowie instytutu marynarki. — Sir Stratford Canning, ambasador angielski i markiz Lavalette mieli w tych dniach długie konferencje z ministrem spraw zagranicznych. — Wielka fregata „Zami“, która przez długi czas stała w arsenale, ma być teraz zrestaurowaną i w krótkim czasie uzbrojoną. — We wtorek nadpłynął tu z Anglii żelazny okręt parowy „Proth“, przeznaczony do odbywania podróży do Sebastopol. Okręt ten ściągnął na siebie uwagę wszystkich, gdyż zbudowany jest na sposób zupełnie nowy; niema ani przedniej ani tylnej części, jak zwykłe okręta, i może zeglować każdą stroną. — Minister wojny Ruchdi Basza zwiędzał magazyny wojenne, i oglądał nowe uniformy dla wojsk. Nadto miewał ten minister w ostatnich czasach długie konferencje z wielkim wezyrem, których przedmiotem były głównie zamierzone reformy w armii. — W Salonich zbuntowali się więźniowie na dniu 24. z. m., pozabijali strażę, i uciekli szperząc przestrasz po całym mieście. Wojsku udało się schwytać napowrót 27 tych zbiegów, i na szczęście znajdowali się pomiędzy tymi najwięksi zbrodniarze. Za resztą wysłano już także w pogoń oddział żołnierzy.

(G. W.)

(Podróż księcia Michała serbskiego do Bukaresztu.)

Podróż księcia Michała, syna dawniejszego księcia serbskiego, Miłosza Obrenowicza do Bukaresztu, sprawiła w Konstantynopolu wielkie wrażenie. Dywan zdawał się upatrywać w tém nieprzyjazną demonstrację, a *Journal de Constantinople* umieścił był już dawniej redagowaną w tym duchu, dość cierpką i dla młodego księcia nieprzychylną wiadomość. W jednym liście pisany do redakeyi pomianowanego dziennika przez życzliwą księciu Michałowi osobę, protestuje en przeciw zarzutowi dążności wicherzycielskich; przytacza dalej, że będąc właścicielem obszernych posiadłości na Wołoszczyźnie, przedsięwziął podróz w tamte strony tylko w sprawach majątkowych. Zresztą otrzymał był jeszcze przed odjazdem do Wołoszczyzny przyzwolenie w tej mierze od porty, i że nigdy nie miał najmniejszego zamiaru zajmowania się w złej myśli polityką wschodnich krajów i zaburzania tam spokoju.

(Lit. kor. austr.)

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie.)

Lwów, 24. października. Dziś sprzedawano na naszym targu korzec pszenicy po 17r.9k.; żyta 12r.33k.; jęczmienia 9r.; owsa 5r.31k.; hreczki 10r.30k.; grochu 16r.7k.; kartofli 6r.40k.; — za cetnar siana płacono 3r.10k.; okłotów 2r.7k.; sąg drzewa bukowego kosztował 28r.15k.; sosnowego 24r. i kwarta krup jaglanych 18k. wied. wal.

(Ceny targowe w obwodzie Stryjskim.)

Stryj, 16. października. Na targach w Zurawnie, Skolem. Kałuszu, Woynitowie i Mikołajowie płacono w pierwszej połowie października w przecięciu za korzec pszenicy 17r.30k.—20r.—17r.30k.—16r.—17r.; żyta 12r.30k.—16r.—12r.30k.—12r.—13r.; jęczmienia 10r.—9r.22k.—8r.—10r.—10r.; owsa 5r.—6r.15k.—5r.—5r.30k.—4r.45k.; hreczki w Kałuszu 12r., w Mikołajowie 11r.; kurkurdy 0—16r.15k.—12r.30k.—13r.30k.—0. Za cetnar siana 4r.10k.—2r.—3r.—1r.30k.—2r.40k. Sąg drzewa twardego kosztował 11r.40k.—0—27r.30k.—6r.15k. (mieszanego 10r.), miękkiego 7r.30k.—7r.20k.—20r.—0—0. Funt mięsa wołowego sprzedawano po 7 $\frac{1}{2}$ k.—8 $\frac{1}{2}$ k.—8k.—7 $\frac{1}{2}$ k.—7 $\frac{1}{2}$ k. i garniec okowity po 2r.30k.—3r.30k.—4r.—3r.20k.—3r.20k. w. w. Kartofli i wełny nie było w handlu.

Kurs lwowski.

Dnia 25. października.

	gotówką		towarem	
	zlr.	kr.	zlr.	kr.
Dukat holenderski	5	35	5	39
Dukat cesarski	5	42	5	47
Półimperyal zł. rosyjski	9	43	9	48
Rubel śr. rosyjski	1	53	1	54
Talar pruski	1	45	1	48
Polski kurant i pięćzłotówk.	1	24	1	25
Galicyjskie listy zastawne za 100 zlr.	80	55	81	20

(Kurs wekslowy wiedeński z 22. października.)

Amsterdam 170 $\frac{1}{2}$ p. 2. m. Augsburg 123 l. uso. Frankfurt 122 $\frac{1}{2}$ l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 180 $\frac{3}{4}$ l. 2. m. Liwurna — p. 2. m. Londyn 12.10 l. 2. m. Medyolan 123. Marsylia 145 $\frac{1}{2}$ l. Paryż 145 $\frac{1}{2}$ l. Lyon — Bukareszt — Konstantynopol —. Agio duk. ces. —.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 24. października.

Hr. Mier Feliks, c. k. szambelan, z Radziechowa. — Hr. Lanckoroński Teodor, z Poddubiec. — Hr. Krasicki Edward, z Rosyi. — Hr. Aniela Krasicka, z Rosyi. — PP. Tchorznicki Bogusław, z Cucułowic. — Szymanowski Maurycy, z Słociny.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 24. października.

Przewielebny ksiądz arcybiskup r. k., Łukasz Baraniecki, do Derewacza. — Hr. Potocki Adam, c. k. major, do Derewacza. — Hr. Dzieduszycki Kazimierz, do Niestuchowa. — PP. Czacki Aleksander, do Radymna. — Mysłowski Kajetan, do Podhajec. — Morawski Augustyn, do Tuligłówn. — Ochocki Zefryn, do Zarwanicy. — Ochocki Władysław, do Białobóżnicy. — Strzelecki Eugeniusz, do Wyrawa. — Udrycki Józef, do Choronowa. — Kopecki Edward, do Domazyna. — Cielecki Ferdynand, do Krakowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 24. października.

Pora	Barometr w mierze sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan tem- peratury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	28 5 2	+ 20	+ 14°	południowy	pogod. ☉
2 god. pp.	28 5 0	+ 13°	+ 20	połud.-zachodni	pochm.
10 g. w.	28 4 5	+ 7°		—	pogod.

TEATR.

Dziś: Na dochód JP. A. Varry, przed. niem.: „Die Rippenstösse.“

Do dzisiejszej Gazety dołączony jest Dodatek Tygodniowy Nr. 43.